

29 SEP 2011



**HELSETILSYNET**

tilsyn med barnevern, sosial- og helsetjenestene

Justis- og politidepartementet, innvandringsavdelingen  
Postboks 8005 Dep

0030 OSLO

DERES REF: / YOUR REF:

VÅR REF: / OUR REF:

DATO: / DATE:

2011/769 II ELT

21. september 2011

## Høring. " i velferdsstatens venterom, mottakstilbudet for asylsøkere" NOU 2011-10

Vi ber om at det ses bort fra vårt brev av 7. september.2011

### Innledning

Vi viser til høringsbrev av 4. juli 2011 med høringsfrist 15. januar 2012. Utredningen omtaler innholdet og organisering av mottakstilbudet for asylsøkere i Norge med forslag til endringer i lov og organisering. Utredningen inneholder forslag til styrket eksternt tilsyn, og bygger videre på vertskommunens ansvar for helse- og velferdstjenester, inkludert barnevernstjenester som er Statens helsetilsyns tilsynsområder. I forslaget påpekes også asylsøkeres rett til å omfatte flere tjenester etter den nye kommunale helse- og omsorgsloven enn de har i dag. Dette betyr at tjenestetilbudet til asylsøkerne er avhengig av et hensiktsmessig og godt styrt samarbeid mellom vertskommunens tjenesteområder og asylmottakene. Selv om Statens helsetilsyn ikke omtales i utvalgets forslag og anbefalinger finner vi derfor grunn til å komme med et høringssvar til deler av forslagene i utredningen.

### Tiltak for styrket rettsikkerhet

Vi tilslutter oss forslaget om større rettsikkerhet for asylsøkere med et styrket eksternt tilsyn lagt til organ utenfor UDI. Som overordnet myndighet for Fylkesmannens tilsyn med helse-, sosial- og barneverntjenester er vi opptatt av at organiseringen av tilsyn med mottakene må sees i sammenheng med fylkesmenneses øvrige tilsyn med tjenester som også omfatter asylsøkere.

### Behov for samarbeid på tvers av etater

Vi vet utfra innsendte tilsynsrapporter, at risiko for svikt i tjenestetilbudet er stort når ansvaret for tjenester til samme mottaksgruppe er delt mellom flere autonome enheter. Fra oppsummering av landsomfattende tilsyn i 2004 med helsetjenester til nyankomne asylsøkere fant vi at svikt i helsetilbudet også kunne tilbakeføres til mangelfull samhandling mellom kommune og mottakene, blant annet manglende informasjon fra utlendingsmyndigheten om antall asylsøkere som hadde behov for helsehjelp og manglende informasjon fra kommunens til asylsøkere om helsehjelp de kunne søke fra kommunen.

### **Fylkesmannen som tilsynsmyndighet**

Vi er enig i at asylsøkeres sårbare situasjon tilsier at mulighet for ivaretagelse av egen rettsikkerhet i forhold til statlige utlendingsmyndigheter, i praksis er krevende. Det er derfor viktig at mottakstilbudet underlegges en tilsynsmyndighet som ikke står i direkte styringslinje med tjenesteansvarlig og kontrollmyndighet, og at krav til tjenesteyter er forankret i lov og forskrift. Vi tilslutter oss forslaget om at tilsynsmyndigheten legges til Fylkesmannen. Fylkesmannen har allerede en sentral tilsynsrolle med de velferdslovene som følger sektoransvaret, og som i stor grad omfatter tjenester fra asylmottakenes vertskommuner til de som bor i mottakene. Fylkesmannen har også, utfra lang erfaring som tilsynsmyndighet, mye kunnskap om kommunenes ivaretagelse av krav på velferdstjenesteområdene. Denne innsikten er et viktig grunnlag for å gjøre hensiktsmessige risikovurderinger ved prioritering av tjenesteområder og kommuner med asylmottak.

### **Organisering av tilsynet**

Fylkesmannens lokalkunnskap er en viktig faktor for å sikre relevante og effektive tilsyn med mottakstilbudet, og bidra til at samhandlingen mellom mottakene og vertskommunen sikrer at beboerne mottar et forsvarlig og helhetlig tjenestetilbud. Det er derfor viktig at tilsynsmyndighetens saksområde, utover de bestemmelser som følger av lovutkastets § 13, tydeliggjør operatørens plikt til samarbeid med kommunale myndigheter, altså § 7 i det nye lovutkastet.

Fylkesmannens lokalkunnskap er også en viktig faktor for valg av organisasjonsmodell. Vi vil foreslå at hvert embete tildeles ansvar for tilsyn med mottak i eget fylke, i motsetning til utvalgets anbefalinger om at ett fylkesmannsembete gis nasjonalt ansvar for tilsyn med mottakene.

For å sikre en mest mulig ensartet nasjonal praksis i tilsynet med mottakene, anmoder vi departementet om å vurdere om ett fylkesmannsembete kan tildeles funksjonen som kontaktledd og koordinator mellom embetene. Som eksempel viser vi til tilsynet med spesialisthelsetjenesten, der det er oppnevnt kontaktfylkesleger i hver helseregion som sammen med alle fylkeslegene og Staten helsetilsyn arbeider for å utvikle en ensartet nasjonal praksis.

### **Internkontrollplikt som en del av ”å sørge for” plikten**

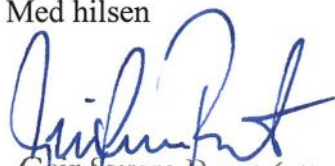
Statens helsetilsyn gir sin tilslutning til utvalgets forslag om at ansvar for at det finnes et bo - og tjenestetilbud for asylsøkere fortsatt skal ligge i Utlendingsdirektoratet, og at det innføres en egen lov som regulerer innholdet i mottakstilbudet. Vi foreslår at bestemmelsen som legger ansvaret for å skaffe innkvartering og tjenestetilbud til utlendingsdirektoratet, jf. § 5 i nytt lovforslag, også tydeliggjør en internkontrollplikt for UDI slik den er beskrevet i § 3-1 tredje ledd i den nye helse- og omsorgstjenesteloven for kommunene. Dette tydeliggjør styrings- og egenkontrollkravene og bidrar til harmonisering av lovverk mellom to samarbeidende etater.

### **Barnevernets ansvar for enslige asylsøkere mellom 15 og 18 år.**

Når det gjelder innkvartering, omsorgs- og tjenestetilbud for enslige asylsøkere mellom 15 og 18 år anmoder vi departementet på nytt å vurdere om dette ansvaret bør overføres til statlige barnevernstjenesten lik den som gjelder for dem under 15 år. Dette samsvarer best med barnevernslovens ordlyd om at loven omfatter alle barn som oppholder seg i landet og de forutsetninger om at dette skal gjennomføres for denne

gruppen som følger av barnevernsloven § 5A-1 siste ledd. Med bakgrunn i våre generelle erfaringer fra faren for svikt mellom to etater, har vi den oppfatning av at risiko for svikt i disse barnas samlede tjenestetilbud er mindre hvis de omfattes av en allerede innarbeidet tjenestekjede. I dette tilfellet gjelder dette tjenestekjeden som er bygget opp i stat og kommune basert på barnevernslovens organisering og tjenestekrav.

Med hilsen



Geir Sverre Braut (etter fullmakt)  
ass. direktør



Elizabeth Loe Tollefsen  
seniorrådgiver

Saksbehandler: Elizabeth Loe Tollefsen, tlf. 21 52 99 75